

A REGGEL

Ara 1 pengő

Orosz zászló a bécsi arzenálon

PROGRAMJA: A MAGYAR NEMZETI FÜGGETLENSÉGI FRONT

XIX. EVFOLYAM 1. SZÁM

Főszerkesztő: LÁZÁR MIKLÓS

BUDAPEST, 1945 APRILIS 9

UJRA A VÁRTÁN

Írta: LÁZÁR MIKLÓS

1938 december 31-én reggel telefonon hívtak a miniszterelnökségről: fontos ügyben keressem fel a sajtófőnököket.

Három éve, a Gömbös-Kozma választások óta nem léptem át a Sándor-palota küszöbét. Ez a választás a vég kezdetét, a parlamentarizmus hamis bukását, a népképviselőket gaz csődbejűtését jelentette. Hármunkat, Bajcsy-Zsilinszky Endrét, Griger Miklóst és engem a német követ parancsára típortak el régi választókerületeinkben. Még ma sem tudok, tíz év után, mély szájalom nélkül gondolni arra a lelki lealacsonyodásra, amelynek akkor ország-szerte tanúi voltunk. Gátlástalanul gyilkolták meg a szabadságot ezen a választáson, amelybe először volt becsüszölés Hitler embe-reinek, hetykén fosztogatták a polgári jogot és vígan tekerték ki a törvény nyakát. Bethlen István ekkor eszmélt rá, amit mi, kiközösített ellenzékiek, már tudtunk: német világ kezdődik Magyarországon!

Ugy mentem fel a miniszterelnökségre, a Várba, mint egy lepratelepre. Innen aknáztá alá Imrédy Béla az országot. A sajtóosztályon Dulin Elek miniszteri tanácsos fogadott. Csak néhány napja kaptunk hiteles értesítést arról, hogy Dulin, ez a léha, üresfejű sváb kamasz, a német követ-ség fizetett kéme bizalmas aktákat lop ki eredetiben vagy másol le Herr Geheimrat Wolffnak. Feltette, kiejtette monokliját, amíg könyögte, hogy az éjszaka a minisztertanács betiltotta a *A Reggel*-t. Hivatalos végzést (halotti bizonyítványt) *A Reggel* erőszakos elmúlásáról nem kézbesítettek soha.

Tizennyolc évi pályafutása után így halt hősi halált a haladó, művelt olvasóközönség soha meg nem alkuvó hétfői hetilapja.

Becsületünkön kívül tehát mindennünk elveszett.

Imrédy Béla karácsony előtt elküldte hozzám egyik bizalmi emberét, hogy mérsékeljem *A Reggel* németellenes irányját, különben kénytelen megrendszabályozni lapomat. Egyenes választ adtam: »Idegen kalandorok és elfajzott magyarok végveszélybe döntik az országot. A katasztrófát feltartóztatni, vagy megakadályozni kutyakötelessége a független sajtónak. A reakcióval nem egyezkedem; amíg lélek van bennem, harcolok.« A közös ismerős, aki meg akart nyerni vagy meg akart venni, úgy nézett

rám búcsúzáskor, mint egy lipótmezei ápoltra. De ma végre, hogy pislogó méces világ mellett újra kiönthetem a szívemet, meg kell írnom: *A Reggel* betiltását nemcsak a politika döntötte el. Imrédy az utolsó percig aggodalmaskodott és tétovázott, amíg államtitkára, báró Vay László, Debrecen prostituálójára, minden befolyását latba nem vetette hangom és lapom elnémitása érdekében.

Vay annak a bandának egyik főnöke, amely a Stádium körül verődött össze. Igen, a Stádium rotációs gépei árasztották el boldondító méreggel az országot! Ez a nadragulya tenyészett, nőtt, ágakat hajtott, gyümölcsözött. A Stádium-cimboraság tagjai százszázalékos proviziókat húztak a vállalat jövedelméből, állami megrendeléseiből. Decemberi igazgatósági ülésükön elhatározták, hétfői lapot indítanak és a jegyzőkönyv tanúsága szerint a további teendőkkel Feilitzsch Berchtold bárót és Kollós-Borcsa Mihályt bízták meg. A további teendőket el is végezték...

Még talán csak annyit, hogy *A Reggel* betiltása a minisztertanácsban nem egyhangúan történt. Keresztes-Fischer Ferenc belügyminiszter szavazott ellene.

A baloldali ellenzéki sajtó dermedt némasággal fogadta kivégzésünk hírét. Őva intették őket, nehogy nekrológot merészelnének írni. Minden nyomtatványt be kellett mutatni a királyi ügyészségnek. Mégis elbúcsúztam olvasóközönségemtől. Anélkül, hogy engedelmet kértem volna, az itt eredetiben közölt gyászjelentést küldtem szét. Kihűlt szerkesztőségemben, elárvult íróasztalomon pedig halomszámra gyűltek az olvasók együttérző, biztató, vigasztaló le-

velei. Ez a rengeteg kézzelírás, simogatás, szeretet még inkább meg erősített abban, hogy a tömegszótton jobb útmutató, mint a tanuságok egész sorozata. Hiszem és vallom: a nagyközönség csak annak hisz, akinek hite van; csak arra hallgat, aki a szívéből beszél; csak abban bízik, akinek töprengését, nyugtalanságát, szenvedélyét, reményét összeforrasztja közirói munkájának érzelmvilágával...

Imrédyék, a kormányzó többség, a közhivatalnok státusz többsége a törtétek, a kapaszkodók, a ludasok végeláthatatlan uszályától kísérve lengő zászlókkal, trombitaszóval, zsinóros magyarkában átállottak a némethez. Megkezdődött a magyar hivatás, a magyar célok, a zsibbadó magyar élet- és akarat- és a magyar szellem bemocskolása. Ronda iszap forrt és sustergett ország-szerte; olykor kiesapott a német pokolsár és nem is a földeket piszkította, hanem a lelkeket.

Zuhogva jött az árvíz!

Vállaltam az új hétfői lap főszerkesztői tisztjét. Minden vasárnap a kétségbeesés vad elszántságával világítórakéteket eregettem és szalvétát adtam a honárlók tömött, nőtön-növő sorai közé, míg utolsó ágyúm esőve át nem izzott és meg nem repedt. *A boresák eltiltották, hogy a nevemmel írjak.* Hegedűs Gyula hetenként egy-kétszer rendelkezésemre adta *A mai nap* első oldalát. Derék, tehetséges tollforgatók hadakoztak ott a szűkreszabott hasábokon; a Népszavával együtt a legális önvédelmi harc maroknyi utóvédjei.

Azután ránszakadt a március 19. sötétsége.

Bujdosás. Lidérenyomámos éjszakák. Leghívebb barátok elhureolása. Szorul a hurok. A Gestapo a ház körül. A Gestapo a lakásban. A Gestapo a búvóhelyeken. A Gestapo

a kórházban, ahol rejtegetnek. Menekülni, túlélni: a számadás órája ütni fog! Futni a vak világba. A Gestapo kórházi ágyam mellett ül; az orvosok ellenállnak, nem adnak ki: Svábhegyre szállításon életveszélyes. Lelkendezve jön az ifjú Zeöke Pál: elvbarátaink megindították a földalatti mozgalmat, röpiratok kellene, az egyesült ellenzék harci szózatai. Együtt van a tábor: szocialisták, kiscgazdák, kommunisták, parasztpártiak, legitimisták, keresztény néppárt; száz meg száz bujdosó szórja, osztogatja a késhegyig ellenállás ígét. Körteremben, félhomályban már írtam az első riadót: »Történelmünk legválságosabb óráiban szólunk hozzátok. Váltakozó kormányok nemzetáruló politikájára halálos szakadék szélére sodorta hazánkat. Összeesküdtek Hitlerrel, a porosz militarizmussal és a pángermán rögeszme megszállóival Európa eltiprására, kifosztására, meggyalázására. E herostratesi terv megvalósítására a magyar kardot, a magyar erőt, a magyar bizát, a magyar becsületet, a magyar jövőt a német náciuralom prédájává dobták.« Így kezdődött az első üzenet a magyar néphez és így végződött: »Haladéktalanul új kormányt kell alakítani, fegyverszünetet kérni, véget vetni a kizárólag idegen célokat szolgáló háborúnak és így az utolsó percben megakadályozni, hogy boldogtalan hazánk üszkös romhalmazzá, Kelet-Európa temetőjévé váljék. A hazugságok ideje lejárt. Nem kezdőzzük a helyzet tragikus komolyságát. A szenvedések óceánján kell átázolni népünknek... A magyar nép szenvedéseiből születik meg az új demokratikus és szociális Magyarország.« Október elsején készült el a röpirat, amelynek itt csak töredékeit adjuk. Kivel nyomassuk? — ez ám anagy kérdés. Másnap megtudtam hétepesétes titok alatt: Terézvárosi Könyvnyomda, Eötvös-utca 28. Weinberger és Erdélyi. Alkonyattájt lopakodtam a mély, boltozatos pincébe, ahol csak egy láng imbolygott a homályban. Kemény kézzel, suttogás, két szögletes, komor férfiare összehajlik, halkán betűzik a szöveget. »Ki viszi el?« »Magam jövőnk holnap este.« Elsötétítés után ott vagyok. »Mibe kerül?« »Semmibe. Az életünkkel játszunk. Ön is, mi is. Ennek nincs ára.« Első peremezik. Cipeljük a nehéz csomagokat és már elveszítjük egymást a körút háborús emberforgatagában. Az első ezret borítékokban címekre küldjük. Késő estig rácsatják, bélyegezzük a kuvertákat.

Ugy magam, mint szerkesztőségem és kiadóhivatalom

nevében fájdalmas szívvel tudatom Önnek, hogy büszkeségünk

"A R E G G E L"

népszerűségének, virágzásának, erejének teljében, tiszta életének XVIII. évében a kormányhatalom elhatározása folytán megszűnt létezni.

Kedves halottunk emlékét őrizze meg szeretettel.

"A REGGEL" szíve utolsó dobbanásáig a hazát, a közérdeket, az igazságot, a becsületet szolgálta, mindig a gyengék pártján állt; halotti leple a magyar tritolor.

Sírfelirata: "Vannak eszmék, amelyekért szenvedni mártíromság, meghalni maga a feltámadás!"

Lázár Miklós

Csütörtökön már a fővárosban tartják a minisztertanácsot

**Gyöngyössy János külügyminiszter
nyilatkozott A Reggel-nek**

Az ország népe ujjongó örömmel fogadja a hírt, hogy a Vörös Hadsereg diadalmas előretörése következtében

**Az idáig Debrecenben működött
kormány legtöbb tagja ma már
Budapesten van.**

Elsőnek szombaton Balogh István miniszterelnökségi államtitkár érkezett meg, majd vasárnap Miklós Béla miniszterelnök, Gyöngyössy János külügyminiszter és Takács Ferenc iparügyi miniszter is. A kormány többi tagjai a hét közepére mindannyian itt lesznek és csütörtökön már Budapesten tartják meg a legközelebbi minisztertanácsot. A kormánynak az a szándéka, hogy a nemzetgyűlést mielőbb összehívja. A német bombák sok kárt okoztak a parlament épületében, ahol azonban az iparosok már szorgos kézzel dolgoznak a helyreállítási munkán.

»A Reggel-nek alkalma volt beszélni Gyöngyössy János külügyminiszterrel, aki megérkezése után nyomban hivatalába sietett. A külügyminiszter a következőket mondta:

— Örülünk, hogy végre feljöttünk és remélem, hogy most, mikor az egész ország felszabadult és a szövetséges ellenőrző bizottság is áttette székhelyét a fővárosba, az ország újjáépítése terén érezhető haladás indul meg. Külpolitikánkat adott helyzetünk pontosan körvonalazza:

Jóvátenni a múlt hibáit, megtalálni a szövetséges hatalmak, elsősorban a Szovjetunió bizalmát

és ezen az alapon kiépíteni barátság-

gunkat mind a szövetséges hatalmakkal, mind pedig a körülöttünk lakó szomszéd népekkel.

Vasárnap egyébként különvonat hozta Debrecenből a fővárosba a minisztériumok idáig ott működő tisztviselőit, akiknek második csoportja kedden indul Budapestre. Budapestre érkezett már Kiss Roland, a belügyminisztérium új adminisztratív államtitkára. Szabolcs vármegye volt nagyérdemű főispán-kormánybiztosa, Kiss Roland a Szociáldemokrata Párt egyik legképzettebb, köztisztviselői álló tagja, a legkitűnőbb szervező. Az elmúlt években nagy feltűnést keltett »Kereszténység és szocializmus« című előadássorozata. Új államtitkárt kap a kultuszminisztérium Bereczky Albert külsőállású református lelkész, fővárosi bizottsági tag és nemzetgyűlési képviselő személyében. Bereczky Albert a magyar református egyház egyik legnépszerűbb vezére, aki évek óta foglalkozik a magyar nevelés és oktatás átszervezésének problémájával.

A kormány az összeülő nemzetgyűlés elé rövidesen több törvényjavaslatot terjeszt. Ezek egyike

hatályon kívül helyezi mindazokat a reakciós törvényeket, amelyeket 1919 óta hoztak.

Igy többek között a numerus clausus törvényt, az állampolgársági, a fővárosi, a megyei önkormányzatok megnyirbálásáról szóló törvényt, az autonómia tisztviselőinek választását elkövető törvényt és még sok más olyan rendeletet és törvényt, amely egy negyedszázad antidemokratikus rendszerének maradi szelleméből született.

Hálás köszönet

Dr. Karczag László orvosprofesszor és feleségének tragédiája

„A parancsot teljesítettük” — jelentették a nyilas banditák

Külföldön is jól ismerték dr. Karczag László egyetemi magántanár, a Rókus-kórház belgyógyász főorvosának nevét. Az 59 éves tudós különösen a rákkutatás terén tett komoly felfedezéseket. Tizenhárom esztendőig volt Korányi Sándor professzor első munkatársa. Az amerikai egyetemeken is előadásokat tartott. A Gestapo hóhérjai előtt természetesen mindez nem számított. Október 20-án feleségével együtt a Svábhegyre hurcolták, innen a toloncházba vitték, majd hazarendték. Nemsokára az Isteni Szeretet Leányainak svábhegyi zárójába menekült, de a nyilas végzet itt is utólrte. Klima József nyilas hadnagy vezetésével Bende Imre szabalestő és Nagy Mihály sofőr a

zárójában megbávo professzort, feleségét, valamint 28 kisgyermeket az úpesti Apolló-mozi pincéjébe hurcolt, természetesen ott valamenyit is kifosztották és tizenhatot közülük a mozi pincéjének egyik félreeső helyén agyonlőttek.

A professzort és feleségét félholtra verték, azután autóra rakták, ma sem tudják, hol végeztek velük.

Többet nem került elő, csak annyit tudnak, hogy az autó elrobogása után félórával két pribék jelentette az úpesti mozi pincéjében székelő főhőhárnak: »A parancsot teljesítettük!«

Letartóztatták Prónay Pál alezredest, a „Szálasi- partizánok” vezérét

Hurokra került Prónay Pál ny. huszáralezredes is, a 19-es és 20-as évek rettegett »Pali bácsija«. A Prónay-különítmény garázdalkodásával már negyedszázad előtt foglalkozott a világsajtó. Terrorlegényei százával tették el láb alól ország-szerte a baloldali meggyőződésű férfiakat és nőket; nem rejtették meg nagyszilú zsarolások és rablógyilkosságok végrehajtásától sem. Közel két évig veszélyeztették ezek az egyenruhás terrorkülönítmények a közbiztonságot és ástak alá a határokon túl hírnevünket és becsületünket. E bandáknak basája volt Prónay Pál, míg végül gróf Teleki Pál, majd Bethlen István gróf fel nem számolták a különböző szállodákban tanyázó rablógyilkos és zsaroló kül-

nítményeket. Prónay ekkor kiesett a hatalmasok kegyéből s csak a Szóciáldemokrata Párt idején kezdett újra tevékenykedni; s amikor Szálasi átvette a hatalmat, oroszellenes »partizánmozgalom« szervezésére kapott megbízást. Főleg nyilas és német-érzelmű egyetemi hallgatókat szervezett szabadesapatába, a Radetzky-laktanyába, de Budapest körülvárosa megakadályozta abban, hogy bármilyen tával az erdőbe szökjön. Ő maga Pesten maradt, sorsukra bízva bűntársait.

Végül is most lefoglalták s majd a népbíróság előtt felel tetteiért.

De felelnie kell majd a negyedszázad előtt elkövetett bűneire is.

Feljelentették zsidóvagyonok elrablásáért a Zsidóvagyon Kormánybiztosságát

Több ezer károsult nevében feljelentés történt a Zsidóvagyon Kormánybiztosság ellen. A bűnbarlang vezetője a Szeszegedárúság egykori diktátora, Turvölgyi (Turmayer) Albert volt, Szász Lajos akkori miniszter meghitt embere. A kormánybiztosság Turvölgyi vezetésével osztotta szét a zsidók által beszolgáltatott vagyonokat az arra »érdemes« nyilasok között. Tisztviselői a legmegbízhatóbb hitleristák közül kerültek ki.

Szigorú vizsgálat fogja megállapítani, mi történt a beszolgáltatott zsidóvagyonnal,

mennyit fordított a maga és tisztviselői javára az elrablott milliós értékekből e hírhedt kormánybiztosság.

**Fejenként 3000 pengőért
eladta a leventéket
a németeknek a rákos-
szentmihályi leventeoktató**

A rendőrség őrizetbe vette Hankovszky Árpád rákosszentmihályi leventeoktatót. Az a vád merült fel ellene, hogy a németeknek Pestről Budára való ámenekülése előtt

pénzért a németek kezére játszotta a gondjaira bízott több mint száz fiatal leventét.

A feljelentések szerint fejenként 3000 pengőt kapott volna az eladott fiúkért a leventeoktató, aki egyébként rákosszentmihályi testnevelési tanár.

Szentgyörgyi professzor folytatja kutatásait. A világhírű magyar tudós, ki a nyilasok üldözése elől pincékben bujkálva vészeltte át a nehéz időköt, jelenleg Debrecenben van és a kormánytól fontos megbízatást kapott. A professzor kijelentette, hogy megbízatása ellenére sem szándékozik felhagyni a kutató munkával. Mint ismeretes, a Nobel-díjtudós különösen a vitamin-kutatás terén ért el korszakalkító eredményeket. Az ő nyomdokait követő magyar kémikusok most újabb eredményeket számolhatnak be. A sörélesztőben, mely nagy mennyiségben tartalmaz B. 1. és B. 2. vitamint, különleges eljárással sikerült a szervezet fenntartásához minden hasznos anyagot tartalmazó tápszert előállítani. Ennek az új sörélesztő-tápszernak igen nagy a jelentősége az emberi szervezet szempontjából.

— Orvosi hírek. Dr. Biró Ödön fog- és szájbeteg szakorvos, VII., Károlykört 5. L., újra rendel.

Dr. Böhm Sándor kórházi r. főorvos Bangha Béla-u. 17. sz. alatt 3—5-ig rendel.

Dr. Maday István egyetemi magántanár, ideg orvos, individuálpiszichológus rendel d. u. 2—3. Petőfi Sándor-u. 11.

Dr. Sella Camilló egyetemi tanárségéd új lakása IV., Petőfi-tér 3. Rendel 4—5 óra között.

KOVÁCS ALBERT
acélárúkei eskedés Tercs-körút 10 alá költözött.
Mindenféle acéláru kapható!

„SPORT VENDÉGLŐ”
ALMÁSSY-TÉR 7. SZÁM
régli tulajdonos vezetésével **MEGNYILT!**
Kitűnő házi koszt

Metro-műsorok

FORUM

Akik az eget szántják
(Robert Taylor, Walter Pigeon)

KANARA

A nagy keringő

(Luise Rainer, Miliza Korjus, Fernand Gravey)

CAPITOL

Ziegfeld, a nők királya

(William Powell, Luise Rainer)

CSABA

La Conga

(Mickey Rooney, Judy Garland)

Aranyat, ékszert

vesz és elad

Varjas Károly-körút 22.
(Röser házán)

Súlyokat arany-éreshez veszünk

Márfai Artur

Alt. vizsg. fogász fogorvoslási gyakorlatát ismét folytatja **régi helyén:**

IV., Károly-király-út 26., II. emelet 1.

Legenda egy igaz, bátor emberről

Kenessey Pongrác ny. főispán mentette meg az országszerte hajszolt Szakasits Árpád főszerkesztőt

A náci már bevonulásuk percében kiadták a parancsot, hogy a *Népszava* főszerkesztőjét,

Szakasits Árpádot ölyve, vagy halva, de feltétlenül kézre kell keríteni.

Hiába volt azonban minden hajszá, kutatás, kínvallatás, *senki sem árulta el Szakasits rejtekhelyét.*

Megkértem Szakasits Árpádot, hogy *A Reggel* számára mondja el bujdosásának történetét. Nem szeret magáról, a maga dolgairól beszélni. Hiába kérlelem, semmi érv nem használ, csupán mikor azt mondom: *Meg kell menteni az emberiség fogalmába vetett hitet, be kell bizonyítani, hogy történelmünk legsúlyosabb korszakában is voltak igaz emberek, akiket példaként kell a magyarság elé állítani.*

— Igen, — csillan fel a szeme — voltak jó emberek, önfeláldozó, bátor, derék emberek...

És beszélni kezd a vérbeli újságíró pontosságával, tömörségével.

— A német megszállás pillanatában menekülnöm kellett. A németek halálra kerestek. Budára menekültem és eleinte Szüllő Árpádnál bújkáltam Budán, a Szaboleska Mihály-utca 12/a. számú házában. Szüllő később elvitt apósához.

Kenessey Pongrác dr. nyugalmazott veszprémi főispánhoz,

az Ilona-utca 21. számú házába, ahol több mint négy hónapig bújkáltam. Kenessey lakásán tartotta üléseit a Magyar Függetlenségi Front. Ott tárgyaltam rendszeresen többek között Tildy Zoltánnal és Vörös János vezérére, vezérkari főnökkel. Onnan indult ki a fegyverszünet és a hadsereg megállítását követelő ügynevezett illegális mozgalom. Ugyancsak Kenessey lakására kaptuk az értesítést, hogy Horthy kormányzó engem és Tildy Zoltánt kihallgatáson fogad. Ezen a szinte történelmi jelentőségű helyen tárgyaltunk Bajesy-Zsilinszky Endrével, az ellenállási mozgalom katonai csoportjának megszervezéséről. Ez volt az egyetlen hely, — elmondhatom — ahol a rettenetes terrorban aktív munka folyt a rémuralom megdöntésére. Itt született meg az ellenállási mozgalom, itt jött létre a demokratikus pártok együttműködése. Itt futott minden szál és innen indult ki minden tevékenység. Közben a folytonos razzziák miatt innen is menekülnöm kellett. Fenn a Várban bújtam el, a Vasútforgalmi Rt. Bochandeczyk nevű tisztviselőjének Szent György-téri lakásán. Bochandeczyk összekötő tiszt volt közöttünk és a honvédelmi minisztérium megszervezett, megbízható elemei között. Négy héttel bújkáltam fenn a Várban. Ott kötöttem meg a Kommunista Párttal az együttműködési megvezést, melynek egyik létrehozója Rajk László építészeti szakrajzoló volt. Ez az értékes, bátor ember áldozatul is esett. Lefogták. Két gyanús kéziratot találtak a zsebében és ő az élete árán sem árulta el, hogy az írásként tőlem erednek.

Hasztalan kínvallatása után megölték.

— Horthy kormányzó előtt keményen képviseltük azt az álláspontot, hogy vé-

FELHÍVÁS

Budapest kereskedőinek!

Budapest polgármesterének rendelkezése alapján felhívjuk Budapest (Nagy-Budapest) összes kereskedőit — ideértve a nagykereskedőket, kiskereskedőket, önálló iparigazolással bíró ágyúköveteket, gyári kifizetőket, jövedélszemélyeket, magáncégek — politikai mu'lyukra, származásukra stb. való tekintettel nélkül — hogy az igazoltatási eljárás tolvamathatása érdekében a KOKSZ-re vonatkozóan (VIII., Vas-utca 16., I. emelet 21. helyisége) március 10-11-ig bármely délelőtti 9 és 1 óra között a nyomtatvány átvétele végett saját érdekében jelentkezzenek. A KOKSZ irodájában veendő át az igazoltatás céljából szükséges űrlapok és ugyanott kell az űrlapokon tett vallomásokot benyújtani.

Fentebb megjelölt határidő pontos betartására az érdekelteket annál is inkább felhívjuk, mert az a kérésed, aki igazoltatását nem kéri, kereskedői tevékenységét nem olya'thatja.

get kell vetni a háborúnak, meg kell tisztítani a honvédséget az oda nem való elemektől és a Szovjettel barátságra kell lépni. A kormányzó ki is nyilvánította hajlandóságát kívánságaink teljesítésére és nem sokkal később elhangzott a fegyverszüneti proklamáció.

— Ebben az időben Kabók Lajost a Gestapo a Svábhegyre vitte. Napokig vallatták, gyötörték, Utána Kabók megüzente Selig Imre párttitkárral, hogy a Gestapo nyomára jutott a Magyar Frontnak, sőt vallatása közben emlegették a »Kauassay« nevet. Jó lesz, ha eltűnök Kenessey lakásáról. Visszamentem Szüllő Árpádnéhoz.

— Feleségem, aki a Dunántúlon bújkált, nagy betegen feljött Pestre, hogy velem találkozzon és hosszabb klinikai ápolás után az én legelső búvóhelyemen rejtőzött el, özv. Mandel Oszkárné párttitkárnő Margit-körút 40. számú lakásán. Én is oda szöktem át. Mandelné már előzőleg vallatták, ütötték, verték, hogy árulja el búvóhelyemet.

De nem tudtak kivenni belőle semmit.

Itt alapítottam meg az illegális mozgalmat Schiffer Pállal, akit lefogtak Egger Lajos párttitkárral. A Margit-körúton ért bennünket Buda ostroma. Amikor az oroszok közeledtek, a németek aláaknázták a szembenlévő két házat. Ismét visszaszöktem Kenesseyhez és nála még két hónapot töltöttem. Az Ilona-utcaiban szemben velünk volt a Ferenc József katonai nevelőintézet és a ház, ahol a hírhedt Vannay-különítmeny székel. Mindkét házat erősen lötték az oroszok, a mi házuk is kapott tizenegy találatot, fele már romokban hevert, ránkdőlt a fal.

Jóformán az utolsó percben betörték Kenesseyhez a vannaysták, elvitték Kenesseyt, vallatták, hol van Szakasits?

Kenessey remekül viselkedett! Engem nem ismertek fel. Hosszú szakállam, bajuszom volt, szemüveget hordtam. Órákig néztek gyanakodva, de nem ismertek fel. Nem sokkal később németek telepedtek a házba, nyolefokos hidegben a faskamrába húzódtunk, ahol mindent belepelt a penész. Többször próbáltak partizánexpedíciót küldeni felkutatásomra, de próbálkozásuk nem sikerült.

— Három nappal a felszabadulás után fiam a zajló Dunán értem küldött egy Kósa Gyuri nevű bátor fiatalembert. Orosz katonák adtak neki esónakot, Szerekesen átértünk a pesti partra.

— Kenesseynél állandóan húsz-huszonöt ember jött össze. Minden héten volt tanácskozás és Kenessey, ez a hatvankétféves ember, a meggyőződéses demokrata felfogás megtestesítője — állandóan az életével játszott. A folytonos razziazás dacára is estéről estére rádióon fogtuk Moszkvát, Londont. Kenessey, akiben izzó gyűlölet élt a németek iránt, lelkesen velünk dolgozott, noha tudta, hogy én vagyok az országban az egyik legjobb hajszolt ember, mert hiszen rendőri összekötőnk jegyezte a Gestapo-parancsokat: »Szakasits feltétlenül kézrekerítendő«. Ifj. Pallaviini Györgyöt és Pálffy Józsefet is számtalanszor vallatták, hol vagyok, de senki sem árult el engem.

— Ez a kitűnő Kenessey közben teljesen tönkrement, kifosztották, mindene elpusztult, szegény ember lett, de azért derűsen néz most is a világra. Bizik a boldogulásban, bizik a magyarság jövőjében. Mert bízni kell!

Közbevetem a kérdést:

— Miben bizik főszerkesztő úr az ország sorsát illetően?

— Bizom a dunai államok összefogásában.

De most nem akarok politizálni, csak arról akartam beszélni, hogy a gonos világban is voltak jó emberek, önzetlen, bátor, igaz emberek...

Valóban: voltak és vannak jó emberek, a szó eszményi értelmében vett emberek, akik miatt érdemes élni a földön, érdemes küzdeni és számukra boldogulni a jövőt teremteni.

Berény Imre

Peti kis notesz

1.

A Reggel tízéves szakadatlan és irgalmatlan harcának a náci-nyilasok ellen *hősei és mártírjai* vannak. Színházi és társadalmi rovataink szerkesztőjét, a brilláns újságíró, a szenvedélyes és szuggesztív bírálót, *Egyed Zoltánt*, a Szálasi-bitortól első éjszakáján lefogták, majd Sopron-Kőhidára hurcolták. Minden ellenkező híreszteléssel szemben Egyed, ha hanyatló egészsége megsemmenve is a fogságot, *még március végén életben volt* és így reméljük, mihamarabb hazatérhet és szerkesztőségünkben elfoglalhatja régi íróasztalát. Külpolitikai szerkesztőnk, a legképzettebb újságírók egyikét, dr. Kiss Dezsőt, már a náci-megszállás elején Kistarására internálták, fél év múlva a Svábhegyre vitték, végül Ausztriába deportálták. Utolsó hírünk Kiss Dezsőről: *talpon van, él*. *A Reggel*-nél kezdte, mindvégig munkatársunk *Petschauer Attila*, a világ híres vívóbajnok, az elragadó, tehetséges, népszerű újságíró, akit Murai pribékjei halálra kínoztak Ukrajnában. Büntetőszázadban orosz földön került fogságba *Lovas Sándor*, lapunk rendőri riportere. A szovjetrádió híradása szerint életvidám, viharezett Lovasunk *makkegészséges*. Karácsonykor Budán Szálasi-katonák agyonlőtték *Róna Ödönt*, *A Reggel* alapításától 15 évig kiadói hivatali vezetőjét, *Balassa Imrét*, kitűnő munkatársunkat, az országosnévű regényíró, utcai harcokban érte térdelő, a Bakay-klinikán ápolják. Németországba vitték *Hosvay Ferencet*, Egyed színházi oldalának lelkes, fiatal dolgozó társát és cikkíróit, külső munkatársaink egész sorát. Es összefacsarodott szívvel szabadon megemlékeznünk azokról az elmulhatatlan barátiról és bajtársiról emlékekről, melyek *A Reggel* főszerkesztőjét az 1935-45. szabadságharcok legvitézebb leventéjéhez és örökemlékü vértanújához, *Bajesy-Zsilinszky Endréhez* fűzték. Minden hónapban egy cikke jelent meg Bajesy-Zsilinszky Endrének e hasábon, mindegyik rettenthetetlen állásfoglalás volt, hitvallás és megrázó profécia. *Tíz évig állandóan a fejünk fölött függött a betiltás Damokleszkardja!* Mégsem hallgattunk senki másra, mint tiszta és magyar lelkiismeretünk parancsára. Csak így lehettünk és *ezután is csak így leszünk* méltók *A Reggel* hí barátai: *Pethő Sándor*, *Griger Miklós* és *Bajesy-Zsilinszky Endre* felejthetetlen hősi emlékeihez...

2.

A budapesti orvostársadalom egyik közismert tagja, a gondosan ápolt fehér szakálláról is ismert *Ráskay Dezső* egyetemi magántanár, a Szent István-kórház volt urológus-főorvosa, a Lipótvárosi Kaszinó alelnöke, *Ráskay Lászlónak*, a Londonban tragikus körülmények között meghalt kitűnő baloldali hírlapírónak apja, nem bírta idegekkel a nyilaspusztítást és *búvóhelyén öngyilkosságot követett el*. Másik ismert orvos és családijára görög sorstragédia végzetét zúdították a nyilas löveggéplakosok. *Dr. Hauser*

JÁVOR PÁL ÉL, felesége vasárnap autón utazott érte SOPRONKŐHIDÁRA

Sopron elfoglalása szabadulást jelentett sok politikai fogoly számára, kiket a nyilasok a város melletti sopronkőhidai fegyházba hurcoltak. Az életben maradt és most kiszabadult foglyok névsora még nem ismeretes. E pillanatban csak annyit tudunk, hogy közülük mintegy *harmincan már úban vannak Budapest felé.*

Ezek között van Jávor Pál is.

a Nemzeti Színház kiváló művésze, kít a Gestapo-pribékek annakidején lakásáról a Svábhegyre, onnan pedig a sopronkőhidai fegyházba hur-

coltak közismerten fasisztaellenes magatartása miatt. *Jávor Pál* most értesítette aggódó feleségét, hogy *jól van és egészséges*. Ma reggel Jávorné gépkocsin külön engedéllyel a felszabadult Sopronba utazott férjéért.

Emmát, az ismert nőgyógyászt és férjét, aki szintén főorvos volt, elhurcolták és a Jókai-téren megölték. Velük egyidőben megölték fiúknak, *Rónai Mihály* András költőnek a feleségét, aki *Gábor Ignác* műfordító, az ismert fiúnevelőintézet tulajdonosának leánya volt, de megölték magát *Gábor Ignácot* és a feleségét is. Ugyancsak városzerte ismerték dr. Szegő Pál nőgyógyász-főorvost, akit fiával együtt a Stefánia-úton gyilkoltak meg a nyilasok.

3.

Bajesy-Zsilinszky Endréné, a független kisgazdák női képviselője, Nyiregyháza értesült megválasztásáról. Ott pihen, mint *Erős János* főispán vendége. Néhány nap múlva Budapestre érkezik és megkezdí munkáját az új demokratikus parlamentben, ahol főképpen szociális és jótékonyügyi ügyekkel óhajt foglalkozni.

4.

Beck Ö. Fülöp, a nagyszerű plakettművész és szobrász, akit már évek óta üldöznek a kopók, az ostrom alatt kikényszeredett budai óvóhelyéről, hogy valami emlékszeret szerezzen magának. Azóta senki sem látta. Eltűnt. Elhurcolták-e a nyilasok vagy golyó terítette-e le, — senki sem tudja.

5.

Nagy a zajlás a mozifronton. Azt már régen elhatározta a kormány, hogy *a mozihibizományokat nem hagyja magánkézen, hanem pártoknak, közületeknek adja*. A pártok erre egymásután foglalták le maguknak a mozikat. Néhány nappal ezelőtt fordulat állott be az ügyben, amennyiben az az illetékes határozat, hogy *mindegyik párt csak két-két mozit tarthat meg magának, a többit — az ország újjáépítésének idejére — államosítani fogják*. (Ez természetesen csak a koncepczióra és nem a színház helyiségére és berendezésére vonatkozik, ezért az állam bért fog a tulajdonosnak fizetni.) Most még csak az az eldöntetlen kérdés, hogy a pesti mozik jogvedelmét az állam kapja-e, vagy a főváros? Egy most elkészült statisztika szerint egyébként Budapestnek 82 moziából csak 1 volt szakember kezén.

6.

Hír érkezett *Olty Magdáról*, a Nemzeti Színház kitűnő művésznőjéről, aki Füleken (Losone közelében) a németek fogságába esett. Az orosz hadsereg vilámgyors előnyomulása következtében *Olty Magda kiszabadult és néhány nap múlva Budapestre érkezik*.

7.

Nem igazolta a Rádió igazgató bizottsága *K. Halász Gyulát*, a volt műsorigazgatót, mert a Sztójay-kormányt teljesen kiszolgáltta.

8.

A színházak helyárait és ezzel együtt a színészek és egyéb színházi alkalmazottak fizetését ötven százalékkal felemelték. A művészek létminimuma tehát most havi 900 pengő.

9.

Még ebben a hónapban vetítésre kerül Budapesten *Lukács Pál* németellenes filmje. Címe: *Náci kém voltam!*

A REGGEL

Felelős szerkesztő és kiadó

LÁZÁR MIKLÓS

SZERKESZTŐSÉG ES KIADÓHIVATAL:

VII., RÁKÓCZI-ÚT 54